

Evaluering - juni 2019

Seriøst vild med at tegne

Af: *Hans Ole Herbst*

”Seriøst vild med at tegne” er et undervisningsprojekt for unge med tegnetalent. Initiativtager og skaber af projektet: Hans Ole Herbst.

Projektet gennemføres i samarbejde med Billund Kulturskole og teamleder for de kreative fag: Eva Lillegaard Hansen.

Projektet støttes af VISDA - Kulturelle midler via Tegnerforbundet af 1919.

Baggrund

Børn tegner fra de er ganske små, og der er forsket en del i denne tidlige tegneudvikling, som normalt topper i løbet af de første skoleår. I en alder af 10 – 12 år mister størstedelen af børnene interessen for at tegne, og forskningen i barnets tegneudvikling slutter samme sted.

Dette projekt begynder, hvor forskningen slutter. Projektet interesserer sig for den lille gruppe af unge, som fortsætter med at tegne, når alle kammeraterne holder op. Hvordan kan man støtte disse unge talenter udvikling?

Vi har stort set ingen tradition for tegneundervisning. Der findes spredte projekter, som er skabt af lokale ildsjæle, men chancen for at vokse op et sted, hvor man kan få tegneundervisning, er nærmest ikke eksisterende. Generelt er der stor enighed om, at unge talenter udvikling skal støttes, derfor virker denne mangel på tilbud til tegnetalenterne påfaldende.

Formålet med projektet er, i første omgang, at undersøge mulighederne for at skabe en kvalificeret undervisning, som styrker talenternes udvikling og fastholder deres glæde ved at tegne. På længere sigt er det håbet, at projektet kan bidrage positivt til opstart af lignende projekter og dermed bryde med den manglende tradition for lokale og kontinuerlige undervisningstilbud til vores tegnetalenter.

Opstart

Overvejelserne bag projektet har været på vej i flere år, og i foråret 2018 blev de konkretiseret, da jeg, i samarbejde med Billund Kulturskole, valgte at undersøge muligheden for at oprette et 30 ugers billedskolehold, som var målrettet tegnetalenter fra 14 til 22 år. Det var usikkert om interessen ville være stor nok til at oprette et hold. Et hold krævede minimum otte elever, og tolv elever skulle være det maksimale. Første undervisningsgang sad tretten elever klar i lokalet, og der var oprettet en venteliste til holdet.

Det var vigtigt for os, at eleverne var klar over, at fokus kun ville være på tegneudviklingen, derfor havde vi bl.a. valgt at gennemføre en simpel optagelsesprocedure, hvor eleverne skulle fremvise en portfolio med deres tegninger, inden de blev optaget.

Eleverne kom fra hele kommunen, og de var jævnt repræsenteret med 1 – 2 elever fra hver skole. Det bekræftede, at tegnetalenterne er undtagelserne. Det viste samtidig, at de virkelig havde et dybt ønske om at udvikle deres talent. Vi er i et område af landet, hvor de offentlige transportmuligheder er begrænsede, så transporten til undervisningen var en udfordring for de fleste på holdet.

Undervisningen – de teoretiske overvejelser

Undervisning er kernen i dette projekt, ligesom det er kernen i alle projekter, der har til formål at udvikle et talent. Ingen ville anbefale en elev at forsøge sig frem på egen hånd, hvis eleven ville være god til at spille klaver. Når det drejer sig om at tegne, har holdningen, af en eller anden grund, været anderledes.

At tegne har fået en mærkelig særstatus, hvor det i nogen sammenhænge gøres til en bagatel, som, med et par enkle fif, kan læres af alle. I andre sammenhænge gøres det til en medfødt evne, som ikke kan læres, og undervisning er derfor, i begge tilfælde, helt uden betydning.

At skabe et projekt, med det formål at støtte unge talenters udvikling gennem undervisning, er altså på den ene side helt indlysende. På den anden side er det i nogle sammenhænge meget kontroversiel. Når en del af formålet med projektet er, at det skal være til inspiration for andre, bliver det meget afgørende, at de forskellige holdninger og forestillinger debatteres. Samtidig skal der gøres rede for de grundtanker en moderne undervisning bygger på.

Det var ikke en del af overvejelserne ved projektets start, og det skyldes sikkert, at jeg, som uddannet lærer med mange års undervisningserfaring, har taget det for givet, at undervisningen naturligvis tager udgangspunkt i de værdier, som en nutidig kvalificeret undervisning bygger på. Det gælder f.eks. det princip: at undervisningen tager udgangspunkt i den enkelte elev. Det er ikke nødvendigvis det billede de fleste får, når de hører ordet: tegneundervisning.

Hvis projektet skal accepteres, skal synet på det at tegne afmystificeres, og nogle fastgroede forestillinger skal debatteres, derfor har mit billede af en kommende publikation om projektet ændret sig i løbet af det første år. En konkret beskrivelse af undervisningen, med ideer til øvelser, kan ikke stå alene. En grundig gennemgang af de overvejelser, som undervisningen bygger på, skal være en del af arbejdet. Teksten skal underbygge projektet præmis: det er muligt at udvikle en undervisning, som styrker et tegnetalents udvikling. Tegnetalentet sidestilles med alle andre talenter.

Undervisningen – den praktiske gennemførelse

Undervisningen har hentet inspiration fra musikundervisningen, hvor eleverne trinvis bliver introduceret for nye toner og akkorder. Musikøvelserne er lukkede opgaver, hvor det er let at se en udvikling. Det vil aldrig være muligt at gøre det samme i en tegneundervisning. Opgaverne vil altid være mere åbne, men grundideen: at hver øvelse virker overkommelig og giver eleven en følelse af fremgang og succes, har været et kriterium, der skulle opfyldes ved udviklingen af alle nye øvelse.

Ved projektets begyndelse var det største spørgsmål, om det overhovedet var muligt at udvikle undervisning ud fra dette princip. Som underviser ved man, at der kan være langt fra de teoretiske overvejelser til den praktiske virkelighed. Jeg har været med til at udvikle undervisningsmaterialer i mange sammenhænge, så jeg var ikke i tvivl om, at det var muligt, men jeg var også bevidst om, at det ville blive en større udfordring, fordi der ikke findes en lang tradition for tegneundervisning, som man kunne læne sig op ad.

Efter den første sæson kan jeg konkludere, at det er muligt at udvikle disse trinvis øvelser, og de er meget effektive, når de fungerer bedst. Udvikling og test af gode og relevante øvelser er et vigtigt mål for mig, og det er også afgørende for elevernes udvikling, men efter første sæson er hovedkonklusionen, at undervisning i sig selv er af afgørende positiv betydning for talenternes udvikling. Det, at komme til undervisning sammen med en gruppe ligesindede,

løfter eleverne. De udfordres og inspireres af de andre og får tegnet mere end de ellers ville have gjort. Det kan siges kort: undervisningen udvikler eleverne, kvaliteten af øvelser og undervisning bestemmer hvor meget og hvor hurtigt de udvikler sig.

Kvaliteten af sæsonens undervisning varierede naturligvis. Undervisningen fungerede bedst, når faget blev taget alvorligt. Når jeg abstraherede fra alle forestillinger, smarte fif og nemme løsninger, og jeg fokuserede på tegning som et fag, som alle andre, så kunne jeg udvikle den undervisning, som eleverne ønskede.

Samlet set har første sæson således bekræftet de overvejelser, som ligger bag hele projektet. Den har også bekræftet min fornemmelse af, at denne sæson kun var begyndelsen på en længere proces.

Elevernes tilbagemeldinger

I begyndelsen af sæsonen lavede alle elever en tegning, som blev dateret og gemt. Tegningen var vigtig for at give os et billede af elevernes udvikling i løbet af sæsonen. Tegningerne viste en markant fremgang, men den viste ikke så meget om elevernes oplevelse af forløbet. Derfor afsluttedes sæsonen med en skriftlig og anonym evaluering, hvor eleverne skulle vælge udsagn, som passede til deres oplevelse.

Tilbagemeldingerne viser, at eleverne ønsker en varieret undervisning. De ønsker at blive udfordret med øvelser, som tvinger dem til at prøve noget nyt eller styrker deres kvalifikationer. Samtidig er det vigtigt for dem, at der også er tid til, at de kan få vejledning og arbejde på deres personlige projekter.

I løbet af sæsonen lavede eleverne en udstilling på et lokalt galleri. Det var en positiv oplevelse for eleverne, som prøvede at udstille for første gang. Det var også grænseoverskridende at skulle udstille, men eleverne giver udtryk for, at de meget gerne ville prøve det igen.

At det sociale også ville have betydning for eleverne var forventet, men tilbagemeldingerne viser, at oplevelsen af at være sammen med andre med samme talent, er meget mere positiv end jeg havde forudset. En elev giver udtryk for, at hun endelig føler sig forstået. En elev siger: endelig et sted, hvor jeg ikke er bedst. Eleverne giver ofte udtryk for, at det er en lettelse at komme et sted, hvor man ikke er den eneste, som er god til at tegne. De føler sig ofte misforstået, fordi

alle synes, at de er vild dygtige. Når de selv påpeger nogle ting på deres tegninger, som ikke fungerer, så bliver det opfattet som krukkeri. Det er en lettelse, at man må tale om fejl, fordi det betyder, at de andre tror på, at man kan blive bedre.

Perspektiv

Billund Kommune har kun lidt over 26.000 indbyggere. På en liste ordnet efter indbyggertal ligger Billund Kommune nede som nummer 80 ud af 98 kommuner. Det er altså i en af landets mindste kommuner projektet er blevet gennemført. Jeg fremhæver dette, fordi det imødegår det argument, at den manglende undervisning skyldes manglende interesse. Vi kunne samle et hold på 12 elever i Billund Kommune! Nu kunne man lave et regnestykke, som viste hvor mange hold, det ville svare til i forskellige kommuner, men det vil jeg springe over og bare pege på pointen, at det ikke er manglen på elever der er problemet!

Eleverne er der, og de har lige så meget brug for at blive taget alvorligt som de kammerater, der gerne vil være gode til at spille fodbold, klaver, springe højdespring, ride på hest eller alt muligt andet. Talenterne ønsker at blive bedre, men ingen når særlig langt på egen hånd. Talenterne – incl. tegnerne, har brug for kvalificeret undervisning.

Eleverne er der, problemet er manglende tilbud og manglende undervisere.

Der er tale om en ond cirkel. Hvis man ikke har tradition for undervisning, så finder man heller ikke de potentielle nye lærere, som skal tage over og videreudvikle undervisningen. Når en elev begynder til klaver, så får eleven en lærer, som selv gik til klaver en gang, og læreren kan bygge sin undervisning på egne erfaringer eller hente inspiration fra et hav af musikhæfter.

Dette projekt ønsker at inspirere andre til at hjælpe vores mange tegnetalenter og skabe tilbud, som kan samle og udvikle dem. Arbejdet med udviklingen af projektet, har givet de første konkrete bud på en undervisning, som kan støtte de nye talenter udvikling. Arbejdet har også vist, at der er stort behov for et opgør med en tradition, som, over en kam, afviste behovet for undervisning.

Hvis resultatet skal være til inspiration for andre, så skal det naturligvis formidles. Det kræver noget tid til et skrivearbejde, som omfatter både en del om de teoretiske overvejelser og en del, som samler de praktiske øvelser og vejledninger.

I skrivende stund er arbejdet med at samle elever til anden sæson netop gået i gang. I løbet af den kommende sæson skal undervisningen videreudvikles og testes. Det er ikke målet at finde den ultimative perfekte løsning, for den findes ikke. Undervisning skal altid udvikle sig. Målet er at give et bud på en undervisning, som kan inspirere andre til at gå videre.

I løbet af den næste sæson forventer jeg, at første del, med de teoretiske overvejelser, kan skrives. Ved sæsonens afslutning, maj 2020, vil erfaringerne fra undervisningen kunne samles, og den sidste praktiske del kan skrives.

Tak

Jeg vil gerne takke Tegnerforbundet af 1919, som bevilligede et økonomisk tilskud til indkøb af udstyr til holdet. Støtten kom via de Kulturelle midler fra VISDA, og jeg vil også gerne takke VISDA for deres interesse for mit projekt.

Hans Ole Herbst

Illustrator & Underviser

*Herunder: Billeder fra holdets udstilling på Galleri Sam ved Billund.
Udstillingen var åben for publikum tre lørdage.*

